

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/84/2024
Identifikačné číslo spisu: 3820201602
Dátum vydania rozhodnutia: 19.02.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:3820201602.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu R. T., narodeného C., bytom v R., právne zastúpeného V4 JURISTIC group, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Furdekova 16, IČO: 50 192 205, proti žalovanému J. T., narodenému C., bytom v R., právne zastúpenému advokátkou JUDr. Dašou Taschovou, so sídlom v Prievidzi, M. Mišíka I. 2752/4A, o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 18C/11/2020, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 20. marca 2024 sp. zn. 5Co/71/2023, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalobca m á voči žalovanému n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred súdom prvej inštancie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. júla 2023 č. k. 18C/11/2020-310

- uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 34.010,27 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.),

- v zostávajúcej časti žalobu zamietol (výrok II.),

- žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 92,38 % (výrok III.)

- a štátu priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 % (výrok IV.).

2. Žalobca sa domáhal voči žalovanému zaplata sumy 35.357,83 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z uvedenej sumy od 4. februára 2020 do zaplata a náhrady trov konania dôvodiac, že v dôsledku konania žalovaného došlo k poškodeniu jeho zdravia, čím bolo sťažené jeho spoločenské uplatnenie (ďalej aj „SSU“).

3. Následkom protiprávneho konania žalovaného utrpel žalobca dňa 29. 08. 2017 otras mozgu, pomliaždenie a presiaknutie okolia ľavého oka krvou, podspojkovkový hematóm ľavého oka, zakrvácanie jarmovo čeľustného komplexu s minimálnou dislokáciou. Zodpovednosť žalovaného nebola v konaní sporná a je zrejmá z rozsudku Okresného súdu Prievidza z 11. júna 2018 č. k. 1T/37/2018-144.

4. Súd prvej inštancie, aplikujúc § 415, § 444, § 449 ods. 1, ods. 3 Občianskeho zákonníka (ďalej ako „OZ“) a § 5 ods. 1, § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej ako „zákon č. 437/2004 Z. z.“) dospel k záveru, že žaloba je v časti týkajúcej sa náhrady škody dôvodná, a to v situácii, že zodpovednosť žalovaného za spôsobenú škodu na zdraví nebola v konaní sporná a bola zrejmá z rozsudku Okresného súdu Prievidza z 11. júna 2018 č. k. 1T/37/2018-144.

5. Žalobca si uplatnil náhradu za SSU v sume 9.616,32 eur, t. j. 504 bodov pri hodnote 1 bodu sumou 19,08 eur na základe znaleckého posudku č. 22/2018 vypracovaného MUDr. Holasom, znalcom z odvetvia traumatológie, ktorý znalec zistil zdravotný stav a trvalé následky po úraze: - depresívna porúrazová porucha, bolesti hlavy, bolesti nervov 2. vetvy trojklaného nervu vľavo a záhlavových nervov obojstranne, pričom súčasný zdravotný stav pacienta (žalobcu) je s najväčšou pravdepodobnosťou v príčinnej súvislosti s predmetným úrazom a podradil ho pod položku č. 253 - vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy s počtom bodov 260, ktoré zvýšil o 62,55 %, t. j. na 423 bodov a položku č. 258 - traumatické postihnutie trojklaného nervu hodnotené počtom bodov 50, ktoré zvýšil o 62,55 %, t. j. na 81 bodov. Spolu teda ohodnotil SSU počtom 504 bodov. Navýšenie bodového hodnotenia s poukazom na § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. o 62,55 % odôvodnil tým, že SSU obmedzilo žalobcu vo všetkých oblastiach spoločenského uplatnenia a toto ohodnotenie bolo potrebné navýšiť primerane k veku v čase utrpeného poranenia, t. j. veku 28 rokov (100 % = vek 1 rok, 0 = 73 rokov, teda priemerný vek dožitia muža na Slovensku, jeden rok života do priemerného dožitia predstavuje 1,39 % navýšenia).

6. K žalobe žalobca pripojil aj znalecký posudok č. 4/2019 vypracovaný na objednávku žalobcu dňa 28. 08. 2019 MUDr. Moravčíkom, znalcom z odvetvia psychiatria (súkromný znalecký posudok - poznámka dovolacieho súdu) ktorý zistil, že po predmetnom úraze u žalobcu došlo k postupnému rozvoju posttraumatického stavu - depresívnemu syndrómu, posttraumatickej cephalie, ako aj posttraumatickej stresovej poruchy, daný stav je v priamej príčinnej súvislosti s predmetným poranením a úrazom a SSU hodnotil podľa položky č. 255 - vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií, hodnotené počtom 600 bodov + navýšenie o 100 %, v celkovom počte 1200 bodov. Pri hodnote 1 bodu v sume 20,26 eur pre rok 2019 celková výška takto ohodnoteného SSU je 24.312 eur. Navýšenie o 100 % odôvodnil tým, že k úrazu a psychickým poruchám u žalobcu došlo vo veku jeho 28 rokov, kedy bol na vrchole svojej fyzickej, psychickej, ako aj spoločenskej a profesionálnej zrelosti a zručnosti.

7. Súdom prvej inštancie ustanovená znalkyňa z odvetvia psychiatrie, MUDr. Eva Garajová, v znaleckom posudku č. 2/2023 vypracovanom dňa 10. 01. 2023 uviedla, že psychický stav žalobcu pred trestným činom ublíženia na zdraví nebol narušený, žalobca netrpel žiadnou psychickou chorobou ani poruchou, nebol psychiatricky vyšetrený ani liečený. Po trestnom čine sa psychický stav žalobcu zhoršil, utrpel psychickú traumu, ktorej následkom sa u neho rozvinula psychická porucha - Posttraumatická stresová porucha (ďalej aj ako „PTSP“) v komorbidite s Depresívnou poruchou stredne ťažkou, spôsobujúcimi trvalé následky: pokles v pracovnej schopnosti (žalobca je invalidizovaný na 45 %), tým sa znížila úroveň pracovnej pozície (t. č. skladník), a tým aj finančná úroveň, kvalita života. Uvedené psychické poruchy majú dopad na obmedzenie citového života posudzovaného, obmedzenie jeho voľnočasových aktivít a neschopnosť zvládať aktivity v skupine ľudí. Sú prítomné pesimistické postoje do budúcnosti. Následky úrazu úplne nevyklúčujú, avšak závažne obmedzujú žalobcu v konkrétnych životných situáciách - v pracovnej oblasti, voľnočasových aktivitách, citovom a spoločenskom živote. Znalkyňa nepredpokladá, že by na aktuálne tvrdené ťažkosti žalobcu mala vplyv jeho predchádzajúca rodinná anamnéza vrátane partnerského vzťahu s pani T.. Duševné poruchy, ktoré sa u žalobcu rozvinuli, spadajú pod položku č. 255 - vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením

otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií s bodovým rozmedzím 260 - 1300 bodov, pričom znalkyňa ich ohodnotila 600 bodmi a toto bodové ohodnotenie podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. navýšila o 100 % vzhľadom na mladý vek žalobcu a jeho invalidizáciu.

8. Súd prvej inštancie dôvodil:

„40. Žalovaný sa snažil preukázať, že incident z 29. 08. 2017 negatívne neovplyvnil ďalší život žalobcu výpoveďou svedkyne (U. T.), ktorá je manželkou žalovaného, a teda vyhovieť žalobe by bolo aj v jej neprospech. Z výpovede svedkyne pritom vyplynulo, že sa vie vyjadriť iba k spôsobu života žalobcu do roku 2016, kedy sa so žalobcom rozišla. K neskoršiemu obdobiu sa vyjadrovala iba na základe počutého od maloletého dieťaťa. Žalobcu vo výpovedi opísala ako človeka bez akýchkoľvek záujmov, bez akýchkoľvek aktivít, sediaceho len doma, ktorý sa vyhýba manuálnej práci. Napriek tomu si ho v 15-tich rokoch ako športovkyňa (hrávala hádzanú) vybrala za partnera. Napätý a konfliktný vzťah medzi svedkyňou a žalobcom je zrejmý aj zo spisu vedeného na tunajšom súde pod sp. zn. 9P/1/2018.

41. Výpoveď svedkyne bola v rozpore s výpoveďou svedka P. X., ktorý bol v pravidelnom kontakte so žalobcom pred aj po incidente. Tento svedok uviedol, že žalobca bol usmiaty človek, chodil na nočné, veľa pracoval aj mimo pracovného pomeru, chodil mu kamarátsky vypomáhať na dom, robiť dlažbu a práce okolo domu. Po úraze nevydrží dlho pracovať, bolí ho hlava. Častokrát pri stretnutiach spomína, že sa nevyspal a bolí ho hlava. Už nechodí ani na „fušky“. Pred incidentom chodil behať, bicyklovať sa so synom. Rozchod s partnerkou prežíval zle.

42. Žalovaný v súvislosti so závermi znaleckých posudkov (MUDr. Holasa a nižšie uvedeného znaleckého posudku MUDr. Moravčíka) poukazoval aj na závery znaleckého dokazovania v konaní vedenom pod sp. zn. 9P/1/2018, a to znaleckého posudku č. 64/2018 vypracovaného PhDr. Andrejom Benkovičom dňa 02. 11. 2018. Tento znalecký posudok bol však vypracovaný za účelom posúdenia vhodnosti striedavej starostlivosti maloletého dieťaťa žalobcu a jeho bývalej partnerky (U. T.) a znalec sa pri jeho vypracovaní zaoberal inou problematikou a nehodnotil zmenu psychického stavu žalobcu po úraze.

43. Žalobca bol pred incidentom zdravým mužom, ktorému bola v dôsledku incidentu odborným posudkom z 09. 09. 2019 uznaná invalidita, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav u neho došlo k poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola určená na 45 %. Táto skutočnosť priamo vyvracia tvrdenia žalovaného, že incident nemal vplyv na pracovnú oblasť života žalobcu.

44. Na základe vykonaného dokazovania možno konštatovať, že incident z 29. 08. 2017 spoločenský život žalobcu obmedzil, ako konštatoval MUDr. Holas vo svojom znaleckom posudku a s prihliadnutím na vek žalobcu zvýšil bodové hodnotenie o 62,55 %, pričom zo znaleckého posudku je zrejmý spôsob výpočtu zvýšenia (nejde o svojvoľné, ničím nepodložené zvýšenie). Preto súd konštatujúc, že hodnota 1 bodu nebola sporná, žalobe v tejto časti vyhovel a žalovaného zaviazal na vyplatenie sumy 9.616,32 eur žalobcovi.

45. Na základe znaleckého posudku č. 4/2019 vypracovaného MUDr. Kvetoslavom Moravčíkom dňa 28. 08. 2019 (súkromno-znalecký posudok - poznámka dovolacieho súdu) si žalobca uplatnil náhradu za SSU v sume 24.312 eur, t. j. 1200 bodov pri hodnote 1 bodu 20,26 eur. V uvedenom znaleckom posudku znalec uviedol položku č. 255 - vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií s bodovým rozmedzím 260 - 1300 bodov, pričom znalec určil 600 bodov. Keďže k úrazu a psychickým poruchám u poškodeného došlo vo veku 28 rokov, kedy bol na vrchole svojej fyzickej, psychickej, ako aj spoločenskej a profesionálnej zrelosti a zručnosti, toto bodové ohodnotenie podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. zvýšil na dvojnásobok vzhľadom na poškodenie, ktoré utrpel pri predmetnom úraze, tzn. celkové bodové hodnotenie, ktoré poškodenému za úraz prislúcha, je 600 x 2, t. j. 1200 bodov. Žalovaný tento nárok neuznal s poukazom na to, že znalec v znaleckom posudku nekonštatuje, v ktorých bežných činnostiach poškodeného obmedzujú následky úrazu, nezisťoval, aký spôsob života viedol poškodený pred a po úraze, nevenoval pozornosť ostatným okolnostiam a životnej situácii žalobcu. Žalovaný namietal, že zdravotný stav z pohľadu psychiatra konštatovaný v znaleckom posudku nevznikol v príčinnej súvislosti s úrazom, ale v príčinnej súvislosti s celkovou životnou situáciou, v ktorej sa žalobca ocitol.

46. Žalovaný na preukázanie svojich tvrdení navrhol vo veci ustanoviť znalca z odboru psychiatrie, ktorý sa vyjadrí k psychickému stavu žalobcu a následkom úrazu na jeho zdraví. Súdom ustanovený znalec, MUDr. Eva Garajová vo svojom znaleckom posudku č. 2/2023 z 10. 01. 2023 riadne zodpovedala všetky položené otázky (viď bod 7. odôvodnenia) konštatujúc, že po trestnom čine sa psychický stav žalobcu zhoršil, utrpel psychickú traumu, ktorej následkom sa u neho rozvinula psychická porucha - Posttraumatická stresová porucha v komorbidite s depresívnou poruchou stredne ťažkou. Diagnostikovaný stav žalobcu je v príčinnej súvislosti s trestným činom ublíženia na zdraví z 29. 08. 2017 a znalkyňa nepredpokladá, že by na prítomnosť uvedených posttraumatických porúch mali vplyv iné okolnosti. Duševné poruchy, ktoré sa u žalobcu rozvinuli spadajú pod položku č. 255 - vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií s bodovým rozmedzím 260 - 1300 bodov, pričom znalkyňa ich ohodnotila 600 bodmi, a toto bodové ohodnotenie podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. vzhľadom na mladý vek žalobcu a jeho invalidizáciu navýšila o 100 %. Bodové ohodnotenie SSU oboch znalcov (MUDr. Moravčíka a MUDr. Garajovej) je zhodné, rovnako tak jeho navýšenie o 100 %. Žalovaný mal námietky aj voči tomuto znaleckému posudku a po výsluchu znalkyne MUDr. Garajovej na pojednávaní, na ktorom bolo jeho právnej zástupkyňi umožnené klásť znalkyni otázky na odstránenie sporných skutočností, právna zástupkyňa navrhla vo veci vykonať ďalšie znalecké dokazovanie znaleckou organizáciou. Súd tento návrh na vykonanie dokazovania zamietol z dôvodu jeho neopodstatnenosti, keďže znalecký posudok na „kontrolu“ záverov znaleckého posudku MUDr. Moravčíka už na návrh žalovaného vypracovaný bol. Skutočnosť, že jeho závery nie sú v súlade s očakávaniami žalovaného neodôvodňuje ďalšie znalecké dokazovanie. Znalkyňa MUDr. Garajová počas výsluchu na pojednávaní uviedla, že život žalobcu pred incidentom zisťovaný a zohľadňovaný bol, pričom pri jeho hodnotení sa nevychádza len z tvrdení poškodeného, alebo zo všetkých dostupných materiálov (napr. lekárske správy). Úmyselné zavádzanie poškodeným je pritom možné psychiatrom odhaliť. Posttraumatická stresová porucha je psychická porucha, ktorá má jasnú kauzalitu. Pokiaľ je trauma silná, môže sa PTSP vyvinúť u akejkoľvek osoby, či už ide o osobu harmonickú, alebo precitlivelú.

47. Ani žalovaným predložená sms komunikácia nepreukazuje, že by zdravotný stav žalobcu a spôsob jeho života nebol po incidente zmenený, a že psychické problémy žalobcu nevznikli v priamej súčinnosti s incidentom z 29. 08. 2017. Je pochopiteľné, že žalobca po odhalení nevery svojou partnerkou neprežíval príjemné obdobie, situácia ho trápila, rozchod ťažko znášal. Z predložených znaleckých posudkov (najmä znaleckého posudku MUDr. Garajovej) však vyplýva, že žalobcov zdravotný stav je zmenený v príčinnej súvislosti s incidentom a s nepriaznivými životnými situáciami, ktoré žalobca prežil pred incidentom, sa žalobca vyrovnal bez následkov na psychickom zdraví. Ani námietku žalovaného, že žalovaný vyhľadal psychiatrickú pomoc až pol roka po úraze a v Topoľčanoch súd nepovažuje za dôvodnú. Psychický stav žalobcu sa po incidente určitým spôsobom vyvíjal. Je pravdepodobné, že po incidente bola pre neho prioritou liečba fyzických poškodení, následne si začal uvedomovať a vnímať psychické problémy, ktoré sa vyvíjali nepriaznivo, a tak napokon vyhľadal odbornú pomoc.

48. Tvrdenia žalovaného, že psychický stav žalovaného je ovplyvnený aj nepriaznivou životnou situáciou žalovaného pred útokom zostali nepreukázané. Oba znalecké posudky vypracované psychiatrami určili kauzalitu medzi útokom a vznikom PTSP u žalobcu. Rovnako tak znalecký posudok vypracovaný znalcom z odvetvia traumatológia preukazuje kauzalitu medzi útokom a zdravotným stavom žalobcu. V súvislosti so zvýšením náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. súd považuje za potrebné uviesť, že toto zvýšenie je v kompetencii posudzujúceho lekára. Z predmetného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že bodové hodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia môže posudzujúci lekár primerane zvýšiť práve vzhľadom na obmedzenie alebo stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti, ktorú mal poškodený vo veku, v ktorom utrpel poškodenie na zdraví. Súd považoval za preukázané, že práve incident z 29. 08. 2017 u žalobcu spôsobil, že zostal čiastočne obmedzený v pracovnej oblasti (pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť) i v oblasti spoločenského života. Nebolo sporným, že ku škodovej udalosti došlo v 28 rokoch žalobcu, kedy bol na vrchole fyzických síl, čo je potrebné vziať pri posudzovaní zvýšenia bodového ohodnotenia do úvahy. Po incidente mu bola priznaná invalidita, s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 45 %. Skutočnosť, že žalobca si po incidente našiel novú partnerku a narodilo sa mu ďalšie dieťa, mu nemôže byť na ujmu a nepreukazuje, že v oblasti spoločenského života nie je po incidente obmedzovaný. Aj keď žalobca absolvuje výlety, dovolenky, neznamená to, že si ich

môže „užiť“ rovnako ako pred incidentom (napr. bez bolesti hlavy, nespavosti). Znalčka MUDr. Garajová konštatovala, že aj po uplynutí takmer 6 rokov od incidentu je z psychiatrického hľadiska u žalobcu potrebná ambulantná liečba.

49. Podkladom pre rozhodnutie o výške náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je lekárske posudok. V tejto súvislosti súd uvádza, že námietku žalovaného, že SSU malo byť ohodnotené lekárske posudkom vypracovaným posudzujúcim lekárom a nie znaleckým posudkom, súd považuje za neopodstatnenú. Znalecké posudky boli vypracované odborne spôsobilými osobami, ktoré zápisom do zoznamu znalcov znášajú v porovnaní s inými lekármi vyššiu mieru zodpovednosti za vypracovanie posudku (trestnoprávna zodpovednosť). Pokiaľ sa žalobca rozhodol obstarat' na preukázanie jeho nároku na SSU znalecký posudok, bez predchádzajúceho oslovenia lekára so žiadosťou o vypracovanie lekárskeho posudku, nie je takýto postup porušením zákona a nemá to vplyv na preukázanie SSU. ...

50. ... Uplatnenú výšku výdavkov na lieky žalobca v celom rozsahu nepreukázal, keďže niektoré ním predložené pokladničné doklady boli nečitateľné a nebolo z nich možné zistiť dátum zakúpenia, názov lieku, alebo cenu. Dožiadanim zdravotnej poisťovne vykonaným na návrh žalovaného bolo zistené, že v období, z ktorého boli žalobcom predložené (čitateľné) pokladničné bloky, boli žalobcovi vydané lieky s doplatkom poistenca v celkovej sume 81,95 eur. Vzhľadom k uvedenému súd zaviazal žalovaného zaplatením aj sumy 81,95 eur a vo zvyšnej časti tento nárok považoval za nepreukázaný, čo viedlo k jeho zamietnutiu.“

9. Súd zároveň zaviazal žalovaného náhradou trov štátu, keďže tieto vznikli v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku a výsluchom znalčky MUDr. Garajovej, uskutočneným na návrh v tejto časti konania v celom rozsahu neúspešného žalovaného.

II.

Konanie o odvolaní

10. Krajský súd v Trenčíne (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 20. marca 2024 sp. zn. 5Co/71/2023 rozhodol o odvolaniach žalobcu a žalovaného tak, že

- v napadnutej vyhovujúcej časti vo výroku I. o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 34.010,27 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudok potvrdil
- a v napadnutej zamietavej časti vo výroku II., týkajúcej sa zamietnutia nároku na úroky z omeškania, vrátane súvisiacich výrokov III., IV. zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

11. Odvolací súd vo vzťahu k napadnutej vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie nepovažoval odvolanie žalovaného za dôvodné. Uviedol, že prvoinštančný súd v tejto časti svoje rozhodnutie založil na konkrétnych ustanoveniach právnych predpisov, skutkovo vychádzal z konkrétnych zistení a ich následného správneho vyhodnotenia a rozhodnutie odôvodnil v súlade s požiadavkami uvedenými v § 220 ods. 2 CSP, preto sa odvolací súd stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, konštatoval jeho správnosť a odkázal naň v dôvodoch a podrobnostiach v zmysle § 387 ods. 2 CSP.

12. V súvislosti s námietkami žalovaného, týkajúcimi sa záverov znaleckých dokazovaní a nevykonania kontrolného znaleckého dokazovania, odvolací súd poukázal na to, že súd v civilnom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy. Navyše, ako vyplýva aj z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/188/2010, súd znaleckým posudkom nie je viazaný, pričom znalecký posudok je len jedným z dôkazov vykonaných v konaní, ktorý podlieha hodnoteniu súdu v zmysle zásad uvedených v čl. 15 a v § 191 CSP a jeho závery nemôžu byť súdom mechanicky preberané (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/140/2019).

13. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý sa dôsledne zaoberal jednotlivými znaleckými posudkami, označil odvolací súd za vyčerpávajúce a vecne správne. Poukázal na znalecké posudky MUDr. Martina Holasa z 23. augusta 2018 č. 16/2018 a z 11. novembra 2018 č. 22/2018, MUDr. Kvetoslava Moravčíka z 28. augusta 2019 č. 4/2019, MUDr. Evy Garajovej s otázkami vymedzenými uznesením z 12. septembra 2022, ktorej znalecký posudok bol v zhode s predchádzajúcim znaleckým

posudkom vypracovaným znalcom MUDr. Kvetoslavom Moravčíkom, pričom z výsluchu znalkyne vyplynulo, že ohodnocované položky neboli totožné s položkami ohodnocovanými znalcom MUDr. Martinom Holasom.

14. V bodoch 24. až 26. odôvodnenia odvolací súd uviedol:

„24. Odvolací súd zároveň zdôrazňuje, že táto súdom ustanovená znalkyňa mala k dispozícii všetky znalecké posudky, ktoré boli vyhotovené ako pre účely tohto konania, tak aj pre účely či už opatrovanského alebo trestného konania a všetkými týmito posudkami sa vo svojom znaleckom posudku zaoberala. Pokiaľ vychádzame zo štruktúry znaleckého posudku č. 2/2023 v časti II. Posudok - Výpis zo spisu, sa zaoberá rozsiahlym spisovým materiálom a popisuje jednotlivé znalecké posudky, ktoré boli pre účely jednotlivých konaní vypracované. V časti - Výpis zo zdravotnej dokumentácie, znalkyňa popisuje jednotlivé ošetrenia a diagnózy žalobcu, ktoré tento podstúpil a v časti - Psychiatrické vyšetrenie, znalkyňa popisuje rodinnú anamnézu, osobnú anamnézu ako aj objektívne psychiatrický nález v prejednávanej veci. V posudku ďalej na stranách 15 - 17 sumarizuje výsledky psychiatrického ambulantného vyšetrenia a v konečnom dôsledku v bode III. na stranách 17 - 19 odpovedá na otázky uložené jej v rámci úloh a otázok, ktoré jej boli predložené zo strany súdu prvej inštancie. Znalkyňa popísala trvalé následky po úraze z 29. 08. 2017 na žalobcovom zdravotnom stave, z ktorých vyplýva, že úraz zanechal trvalé následky v zmysle do súčasnosti pretrvávajúcich príznakov, posttraumatickej stresovej poruchy a depresie s poklesom pracovnej schopnosti, kedy posudzovaný je invalidizovaný na 45 % z 09. 09. 2019. V dôsledku toho sa znížila úroveň pracovnej pozície a tým aj finančná úroveň s tým, že tieto psychické poruchy majú dopad na obmedzení citového života posudzovaného, obmedzenie jeho voľnočasových aktivít a neschopnosť zvládať aktivity v skupine ľudí. Sú prítomné pesimistické postoje do budúcnosti. Znalkyňa odpovedala na obmedzenia v konkrétnej bežnej činnosti s tým, že následky úrazu závažne obmedzujú žalobcu v konkrétnych bežných životných situáciách, ako je obmedzenie v pracovnej oblasti aj s prihliadnutím na čiastočnú invaliditu, obmedzenie vo voľnočasových aktivitách, obmedzenie citového života a obmedzenie spoločenského života. Znalkyňa zároveň uviedla, že nepredpokladá, že by na aktuálne tvrdené ťažkosti žalobcu mala vplyv jeho predchádzajúca rodinná anamnéza vrátane partnerského vzťahu s pani T.. Žalobca má obmedzenú práceschopnosť, je invalidizovaný na 45 %, vykonáva menej náročnú prácu, ktorú nie vždy zvláda, jeho citový život je oploštený ale je schopný poskytnúť citové zázemie rodine. Trpí obmedzením voľnočasových aktivít ako je športovanie, účasť v spoločenskom živote je taktiež obmedzená, má tendenciu k izolácii. Znalkyňa zároveň ohodnotila sťaženie spoločenského uplatnenia po úraze dňa 29. 08. 2017 položkou č. 255 - vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesňových situácií s bodovým ohodnotením 600 bodov, ktoré s prihliadnutím na § 10 ods. 14 zákona č. 437/2004 Z. z., vzhľadom na mladý vek posudzovaného a jeho invalidizáciu navýšila o 100 %, teda celkový počet 1200 bodov.

25. Z vyššie uvedeného potom vyplýva, že tento znalecký posudok je v zhode s predchádzajúcim znaleckým posudkom vypracovaným znalcom MUDr. Kvetoslavom Moravčíkom a zároveň z výsluchu znalkyne vyplýva, že položky, ktoré ohodnocovala nie sú totožné s položkami, ktoré ohodnocoval ďalší znalec MUDr. Martin Holas. Z týchto dôvodov potom zhodne so súdom prvej inštancie dospel aj odvolací súd k tomu záveru, že nie je potrebné vyhotovovať ďalšie kontrolné znalecké dokazovanie, nakoľko tu nebol zistený žiaden rozpor vo vypracovaných znaleckých posudkoch, tieto boli náležité a presvedčivo odôvodnené a vysvetlené, a preto námietky vznesené pred súdom prvej inštancie, ako aj pred odvolacím súdom v rámci podaného opravného prostriedku zo strany žalovaného, boli v celom rozsahu nedôvodné. Pokiaľ teda porovnáme všetky tri znalecké posudky vyhotovené pre účely tohto konania, všetky tri znalecké posudky sa zhodujú v tom, že žalobca bol pred nehodou z 29. 08. 2017 zdravý, netrpel žiadnou psychickou poruchou, nebol psychiatricky vyšetrený ani liečený. V zásade sa rovnako všetky tri znalecké posudky zhodujú v tom, že po predmetnom úraze utrpel žalobca trvalé následky, pričom všetky posudky sa zhodujú v tom, že sa jedná o depresívnu poúrazovú poruchu s tým, že v znaleckom posudku MUDr. Holasa sú popísané ako následky poškodeného po nehode bolesti hlavy, bolesti nervov druhej vetvy trojklaného nervu vľavo a záhlavových nervov, v posudku MUDr. Moravčíka je popísaný depresívny syndróm, posttraumatická cephelea a posttraumatická stresová porucha a v znaleckom posudku MUDr. Garajovej je popísaná diagnóza - vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a

tiesnivých situácií. Rovnako všetky tri znalecké posudky sa stotožňujú v tom, že zdravotný stav pacienta je v príčinnej súvislosti s týmto úrazom s tým, že čiastočné odchýlky v rámci jednotlivých znaleckých posudkov môžu byť spôsobené i tým, že žalobca bol vyšetrovaný u jednotlivých znalcov v rôznych obdobiach, avšak v konečnom dôsledku v poradí posledný znalecký posudok MUDr. Garajovej jednoznačne konštatuje, že u žalobcu pretrvávajú príznaky PTSP s tým, že porucha spôsobila trvalé následky, a to pokles pracovnej schopnosti, kedy je žalobca invalidizovaný na 45 %, čím sa znížila úroveň pracovnej pozície a zároveň finančná úroveň, znížila sa kvalita života s tým, že tieto psychické poruchy majú dopad na obmedzenie citového života posudzovaného, voľnočasových aktivít, neschopnosť zvládať aktivity v skupine ľudí, sú prítomné pesimistické postoje do budúcnosti. Tieto následky úrazu úplne nevylučujú, avšak závažne obmedzujú žalobcu v pracovnej oblasti, kedy je čiastočne invalidizovaný, vo voľnočasových aktivitách, v obmedzení citového života ako aj v obmedzení spoločenského života. Samotná znalkyňa v závere posudku popisuje, že stav žalobcu sa vyvíjal od úrazu do súčasnosti a nebol prítomný hneď po úraze, kedy možno predpokladať akútnu stresovú reakciu, ktorá sa vyvinula postupne, príznaky doteraz pretrvávajú s kolísavou intenzitou bez významného zlepšenia s tým, že takýto priebeh je pre posttraumatickú stresovú poruchu typický.

26. Čo sa týka ďalších námietok zo strany žalovaného ohľadom svedeckej výpovede bývalej priateľky žalobcu, U. T., ktorá je manželkou žalovaného, s touto sa riadne vysporiadal súd prvej inštancie vo svojom odôvodnení, pričom faktom je, že táto svedkyňa so žalobcom dlhodobo nežije, naopak žije v spoločnej domácnosti so žalovaným s tým, že jej údaje o terajšom živote žalobcu sú sprostredkované z informácií, ktoré má od ich spoločného syna, pričom naopak ďalší svedok, ktorý bol v konaní vypočutý, P. X., priateľ žalobcu, ktorý s ním je v kontakte, popísal bežný život žalobcu ako aj jeho ťažkosti a problémy, ktoré nastali po danom úraze. S rozpormi vo výpovediach týchto svedkov sa súd prvej inštancie vysporiadal v bode 41. ako aj v ďalších bodoch odôvodnenia (napr. body 47. a 48.) svojho rozsudku a odvolací súd s a s týmto odôvodnením súdu prvej inštancie v celom rozsahu stotožňuje a zároveň na neho odkazuje.“

15. Za čiastočne dôvodné však odvolací súd považoval odvolanie žalobcu vo vzťahu k zamietnutiu jeho návrhu v časti, týkajúcej sa úrokov z omeškania. Z dôvodu, že súd prvej inštancie sa nezaoberal dôvodmi, pre ktoré žalobcovi nepriznal požadované úroky z omeškania, považoval jeho rozsudok za nepreskúmateľný, preto ho v danej časti zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie na konanie.

16. V časti zamietnutia nároku žalobcu, týkajúceho sa súm za vyplatené posudky a nepreukázaných nákladov na zakúpenie liekov odvolanie podané nebolo, preto bol v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie právoplatný a rozhodnutím odvolacieho súdu nedotknutý.

17. Keďže výrok o trovách konania súvisel s rozhodnutím vo veci samej ako celku, bolo potrebné zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie aj v časti priznanej náhrady trov konania.

III.

Dovolanie žalovaného

18. Proti výroku I. rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Dovolateľ za nesprávny procesný postup odvolacieho súdu považoval potvrdenie rozhodnutia súdu prvej inštancie o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 34.010,27 eur, hoci prvoinštančný súd bez náležitého zdôvodnenia zamietol vykonanie kontrolného znaleckého posudku, pričom v ods. 46. odôvodnenia rozsudku iba skonštatoval, že jeho vykonanie je neopodstatnené, nakoľko „kontrolný ZP už vypracovaný bol“. Uvedeným postupom súdu došlo podľa dovolateľa k nerešpektovaniu zásad konania obsiahnutých v čl. 2 ods. 1 a čl. 15 ods. 2 CSP. Návrh na vypracovanie znaleckého posudku znaleckým ústavom, resp. znaleckou organizáciou podľa žalovaného smeroval k objektivite od začiatku sporu ním spochybňovaného znaleckého dokazovania, hoci pochybenia v znaleckom dokazovaní MUDr. Garajovej neboli odstránené ani výsluchom svedkyne. Podľa dovolateľa uvedeným postupom bolo s vysokou intenzitou zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

20. V danej súvislosti dovolateľ poukázal na nejednotnosť, rozporuplnosť a nedostatočné odôvodnenie znaleckých posudkov, konkrétne:

- Znalecký posudok č. 76/2017 zo 04. 12. 2017 (z priloženého trestného spisu sp. zn. 1T/37/2018) bol vypracovaný MUDr. Richardom Machom 4 mesiace po incidente. Z textovej časti ZP: Dňa 30. 10. 2017 som opakovane poškodeného vyšetрил a doniesol aj záznam z neurologického vyšetrenia. Uviedol, že dňa 31. 10. 2017 pôjde k obvodnému lekárovi a chce ukončiť pracovnú neschopnosť ku dňu 01. 11. 2017, chcel by nastúpiť do práce k 01. 11. 2017. Úraz u poškodeného nezanechal trvalé následky na jeho zdraví.

Na otázku 4 v ZP: Posúdiť aké zranenia boli spôsobené poškodenému a o aké zranenia sa z lekárskeho hľadiska jedná - odpoveď znalca: poškodený utrpel zranenia - otras mozgu, pomliaždenie a presiaknutie krvou okolia ľavého oka, podspojkovkový hematóm na ľavom oku a zlomeninu jarmovočelústneho komplexu vľavo s minimálnou dislokáciou a so zakrvácaním do ľavej čelústnej prínosovej dutiny. Z lekárskeho hľadiska sa jedná o súbor ľahkých zranení s predĺženou dobou liečby.

- Znalecký posudok č. 16/2018 z 23. 08. 2018 vypracovaný MUDr. Martinom Holasom: ZÁVER: R. T. bude schopný vykonávať prácu, ktorú vykonával pred úrazom. Pacient udáva slzenie oka po väčšej námahe a večer pri pozeraní TV. Tieto ťažkosti ho ale minimálne obmedzujú v pracovnom nasadení.

- Znalecký posudok č. 22/2018 z 11. 11. 2018 vypracovaný MUDr. Martinom Holasom: Súčasný zdravotný stav pacienta je s najväčšou pravdepodobnosťou v príčinnej súvislosti s predmetným úrazom. Po prvýkrát po takmer roku od incidentu sa „objavuje“ aj nová diagnóza - traumatické postihnutie trojklaného nervu. Tiež znalec konštatuje diagnózu č. 253 - vážne mozgové alebo duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy s počtom bodov 260 so 62,55 % zvýšením na 423 bodov. Spolu bodové hodnotenie 504 bodov po zvýšení v zmysle § 10 ods. 4 zák. č. 437/2004 Z. z.

- Znalecký posudok č. 4/2019 z 28. 08. 2019 vypracovaný MUDr. Kvetoslavom Moravčíkom - takže cca po 9 mesiacoch od predchádzajúceho znaleckého posudku. Pri položke č. 255 - vážne duševné poruchy, vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií - bodové ohodnotenie 600 bodov + 100 % navýšenie na 1200 bodov.

- Znalecký posudok č. 2/2023 z 10. 01. 2023 vypracovaný MUDr. Evou Garajovou, ktorá konštatuje, že nepredpokladá, že by prítomnosť uvedených postraumatických porúch mali vplyv iné okolnosti. V odpovedi na to, v ktorej konkrétnej bežnej životnej činnosti následky úrazu obmedzujú žalobcu, znalkyňa konštatuje, že ho nevyklučujú zo žiadnej činnosti, len obmedzujú a tu sa tiež nevyjadřila presne, o aké obmedzenia ide. Ani vo svojom výsluchu na pojednávaní nevedela uviesť konkrétne obmedzenia. Znalkyňa v znaleckom posudku konštatuje (odpoveď na otázku č. 1), že psychický stav žalobcu pred úrazom nebol narušený, že netrpel žiadnou psychickou chorobou ani poruchou, nebol vyšetrený ani liečený. Nezohľadňuje tu listinné dôkazy predložené žalovaným - sms komunikáciu s bývalou partnerkou pred úrazom, kde píše ako sa zle cíti, že berie tabletky na ukludnenie, nemôže spať, že si vezme život atď. ...

- Znalecký posudok č. 64/2018 z 02. 11. 2018 vypracovaný v konaní OS Prievidza sp. zn. 9P/1/2018 znalcom PhDr. Andrejom Benkovičom, odbor klinická psychológia dospelých. Znalec z psychologického hľadiska konštatuje, že žalobca má tendenciu objektívne zranenia zveličovať/agravovať (zámerne zveličovať chorobné príznaky) a to v rámci svojho psychického prežívania, kde má tendenciu zveličovať negatívne psychické symptómy. Jedná sa o určitú formu resentmentu za to, že ho matka jeho syna opustila a dala prednosť inému mužovi.

21. Dovolateľ tvrdil, že v konaní neboli odstránené pochybnosti v znaleckom dokazovaní, a tieto bolo možné odstrániť nariadením znaleckého dokazovania znaleckým ústavom na vypracovanie tzv. revízného znaleckého posudku, ktorý by sa vyjadřil aj k dovtedy zrealizovanému znaleckému dokazovaniu.

Za spoločný nedostatok znaleckých posudkov považuje dovolateľ skutočnosť, že znalci metódy, ktoré pri vyšetrení použili len vymenovali, bez akýchkoľvek údajov o ich výsledkoch, na základe ktorých by mohli byť interpretácie znalcov preskúmateľné.

22. Žalovaný nesúhlasí ani s odôvodnením odvolacieho súdu, ktorý v ods. 25. konštatoval nepotrebnosť vyhotovovať ďalšie kontrolné znalecké dokazovanie, pretože nebol zistený rozpor a „posudky boli

náležite a presvedčivo odôvodnené a vysvetlené“. Neodôvodnenie záverov znaleckého posudku zrejme uniklo pozornosti aj odvolacieho aj prvostupňového súdu. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku tiež uviedol, že žalovaným namietaný rozpor v znaleckých posudkoch MUDr. Holasa bol spôsobený tým, že ... znalecká úloha bola daná znalcovi inak ... Podľa dovolateľa je v danej súvislosti namieste námietka, či „úloha“ znalca v priebehu troch mesiacov, mohla znamenať rozdielne posúdenie zdravotného a duševného stavu žalobcu. Súčasne považoval za potrebné poukázať na to, že pokiaľ žalobca v zmysle záveru znaleckého posudku nemal pracovné obmedzenia, nebolo možné súčasne konštatovať, že úraz ho úplne obmedzil vo všetkých oblastiach života ... a následne zvýšiť náhradu za SSU o 100 %, ako učinil MUDr. Moravčík v znaleckom posudku č. 4/2019.

Na rozdiel od MUDr. Moravčíka, však MUDr. Holas, zrejme z pozorovania pacienta opakovane (dva znalecké posudky) uznal žalobcovi zvýšenie bodového ohodnotenia o 62,55 % a ako jediný uvedené odôvodnil. Nie je zanedbateľná ani skutočnosť, že dvaja znalci subsumovali sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcu pod inú položku prílohy zákona č. 437/2004 Z. z. Aj uvedený rozpor mal byť, podľa názoru žalovaného, odstránený a posúdený kontrolným znaleckým posudkom, ktorý však nemal ani základné obsahové náležitosti znaleckého posudku.

23. Podľa dovolateľa zo strany oboch konajúcich súdov nebola venovaná náležitá pozornosť dôkazu o pracovnom nasadení žalobcu pred nehodou a došlo k nesprávnemu vyhodnoteniu výsluchu bývalej partnerky žalobcu, na ktorý súd prvej inštancie neprihliadol z dôvodu, že svedkyňa mala mať záujem na výsledku. Pokiaľ odvolací súd konštatoval, že porovnávaním znaleckých posudkov dospel k záveru, že žalobca bol pred nehodou zdravý, netrpel žiadnou poruchou, išlo o záver ničím nepodložený, keďže ho súd vyvodil len z výsluchu žalobcu a jeho kamaráta. Poukázal na konštatovanie súdov oboch inštancií, stotožňujúcich sa so závermi nepreskúmateľných znaleckých posudkov, že žalobcu následky úrazu úplne neobmedzujú, a pritom neboli riadne preukázané ani aktivity žalobcu v živote pred nehodou. V danej súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 28. novembra 2013 sp. zn. 5Cdo/49/2012.

24. Podľa dovolateľa nebol v danej veci ani dôvod na zvýšenie náhrady o 100 % a považuje ho za neprimerané. Rešpektujúc skutočnosť, že zvýšenie náhrady za SSU v zmysle § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z. je v kompetencii posudzujúceho lekára, má za to, že tento môže bodové ohodnotenie primerane zvýšiť práve vzhľadom na obmedzenie alebo stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti. Predpokladom mimoriadneho zvýšenia náhrady za SSU - čo nepochybne zvýšenie o 100 % je - je existencia takých skutočností, ktoré umožňujú vyvodiť záver, že obmedzenie poškodeného nemožno vyjadriť len základným odškodnením za SSU, ktoré už samo predstavuje náhradu za preukázateľné nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného a pre uspokojovanie a plnenie jeho životných a spoločenských potrieb a úloh. Primerané zvýšenie nad stanovenú najvyššiu výmeru odškodnenia však prichádza do úvahy len výnimočne, v prípadoch hodných osobitného zreteľa. Aj podľa súdnej praxe (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/90/2004) za sťaženie spoločenského uplatnenia treba rozumieť vylúčenie alebo obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, či dokonca priame znemožnenie výkonu alebo voľby povolania, voľby životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho seba vzdelávania. Zvýšenie bodového ohodnotenia v zmysle § 5 zák. č. 437/2004 Z. z. nie je len otázkou medicínskou, ale práve tu je priestor na posúdenie súdu ohľadom zvýšenia bodového ohodnotenia a moderáciu záverov znaleckého dokazovania.

25. Z uvedených dôvodov dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudky prvoinštančného a odvolacieho súdu, vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

26. Súčasťou dovolania bol návrh žalovaného na odklad vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu s odôvodnením, že sa nachádza v nepriaznivej finančnej situácii, má dve maloleté deti a nemá prostriedky na úhradu sumy, na ktorú bol prvostupňovým súdom zaviazaný. Podľa žalovaného, bude rozhodnutím o dovolaní v zmysle dovolacieho návrhu, odstránené porušenie jeho procesného práva. Prípadná exekúcia by mohla mať nežiaduce následky pre budúcnosť žalovaného, či v jeho osobnom živote, ako aj v zamestnaní, keďže žalovaný je fyzická osoba starajúca sa o rodinu a súčasne aj o syna žalobcu. Existuje

hrozba vzniku nenapraviteľnej alebo ťažko napraviteľnej ujmy, nakoľko za predpokladu, že dôjde k vymoženiu celej priznanej pohľadávky žalobcom, žalovaný v prípade úspechu v dovolacom konaní túto pohľadávku už nevymôže späť, a zároveň výkonom rozhodnutia bude zmarený význam a účinok preskúmania a rozhodnutia o dovolaní.

27. Z vyjadrenia žalobcu k dovolaniu vyplynulo, že s a s rozhodnutím odvolacieho súdu stotožňuje, považuje ho za správne a dovolanie žalovaného považuje za nedôvodné, preto ho navrhol odmietnuť alebo zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

IV.

Konanie o dovolaní

28. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) návrhu na odklad vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu nevyhovel, pričom v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu o tom rozhodnutie nevydal. Po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v ďalšom skúmal splnenie podmienky prípustnosti, resp. i dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

29. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprisnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

30. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

31. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

32. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

33. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariača možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

34. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

35. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

36. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnemu rámcu, ktorý zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných ústavou.

37. Žalovaný v podanom dovolaní (podľa jeho obsahu) namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP v dôsledku nesprávneho vyhodnotenia vykonaných dôkazov (znaleckých posudkov, resp. svedeckých výpovedí) bez nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania, potrebného pre riadne zistenie skutkového stavu.

38. V súvislosti s uvedenou námietkou dovolateľa o pochybení odvolacieho súdu v procese dokazovania najvyšší súd už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania nebolo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (porovnaj judikáty R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999 a rozhodnutia najvyššieho

súdu sp. zn. 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 2Cdo/130/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne a nie je dôvod na iný postup pre prípad namietanej tzv. zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP. Súdna prax najvyššieho súdu je jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

39. K tvrdeniam dovolateľa o nedoplnení dokazovania odvolacím súdom treba zdôrazniť, že sudy nižších inšancií nie sú povinné vykonať všetky navrhnuté dôkazy, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie stranám (§ 185 ods. 1 CSP, resp. § 120 ods. 1 OSP). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, mohlo to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (pozri napr. aj rozhodnutia uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993 a pod č. 125/1999), čo nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Uvedené navyše v danom prípade umocňuje znenie § 384 ods. 1 CSP, ktoré umožňuje odvolaciemu súdu vykonať (zopakovať/doplniť) dokazovanie v rozsahu, ktorý považuje odvolací súd za potrebný. Inými slovami odvolací súd nie je povinný zopakovať („kopírovať“) dokazovanie okresného súdu v celom rozsahu, ale len v rozsahu, ktorý uznal za potrebný/vhodný. Pokiaľ okresný alebo krajský súd na to, aby ustálili skutkový stav, ktorý im umožňuje meritórne rozhodnúť, vykonajú iba časť navrhnutých dôkazov, konajú v rámci svojich kompetencií, pričom rozsah vykonaného dokazovania nie je závislý od vôle sporových strán. V opačnom prípade by o. i. mohlo dochádzať k rozsiahlym prietahom v konaní, nakoľko by súd nemal oprávnenie odmietnuť ani vykonanie takých dôkazov, ktoré k ustáleniu skutkových okolností prejednávanej veci nevedú, dokonca ho maria. Odvolací súd po zopakovaní dokazovania na nariadenom pojednávaní (§ 384 ods. 1, § 385 ods. 1 CSP) považoval zistený skutkový stav pre potreby rozhodnutia tohto sporu za dostatočný, preto ďalšie dokazovanie (výsluch svedkov a žalovaného) vo veci už nevykoná. Takýto postup súdu je plne v súlade s jeho postavením v civilnom procese. Určujúcim kritériom je v takomto prípade ustálenie skutkového stavu pre rozhodnutie. Pokiaľ odvolaciemu súdu postačovali vykonané dôkazy na rozhodnutie vo veci a mal za to, že ďalšie návrhy, napr. kontrolný znalecký posudok nie sú spôsobilé naštříbiť záver o zamietnutí žaloby, bolo to plne v súlade so zákonom i logikou a kompetenciou súdu. Podstatou inštitútov bremena tvrdenia a dôkazného bremena procesnej strany je tvrdiť a preukázať svoj nárok, pričom ale o tom, či niektorý dôkaz je relevantný k posúdeniu podstaty veci, je plne v súlade s podstatou civilného procesu vecou posúdenia konajúceho súdu a nie strany sporu. Nie každý dôkaz je spôsobilý zmeniť úvahy súdu smerom k posúdeniu sporu a do dôkaznej núdze sa môže procesná strana dostať, aj keď navrhne viacero dôkazov, ktoré ale nie sú relevantné pre rozhodnutie veci.

40. Dovolací súd súčasne pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštalácie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porovnaj ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštalácie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

41. Z dovolania vyplývajúci prostý nesúhlas a polemika s o spôsobom vyhodnotenia znaleckých posudkov, resp. svedeckej výpovede, nespokojnosť s nevykonaním ďalšieho dokazovania v zmysle vyššie uvedeného nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

Podľa § 10 ods. 4 vety prvej zák. č. 437/2004 Z. z. bodové hodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia môže posudzujúci lekár primerane zvýšiť až na dvojnásobok vzhľadom na obmedzenie alebo stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti, ktorú mal vo veku, v ktorom utrpel poškodenie na zdraví.

Podľa § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. v prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 %.

42. Pokiaľ žalovaný v dovolaní namieta aj neexistenciu predpokladov na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle zák. č. 437/2004 Z. z. a v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 5Cdo/49/2012 a 3Cdo/90/2004, táto námietka smeruje k nesprávnemu posúdeniu právnej otázky existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa vo vzťahu k ustanoveniu § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. v spojení s § 10 ods. 4 tohto zákona. Nesprávne právne posúdenie je však dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 CSP, ktorý však žalovaný v dovolaní neuplatnil (§ 428, § 430 CSP) a ani ho nevymedzil formulovaním právnej otázky, od vyriešenia ktorej by malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 432 CSP).

43. V tejto súvislosti dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že otázkou zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. sa nižšie súdy ani nezaoberali. Aj obe namietané rozhodnutia najvyššieho súdu sa pritom týkajú iba právneho posúdenia uplatniteľnosti zvýšenia tejto náhrady z dôvodov hodných osobitného zreteľa súdom podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov, ktoré ustanovenie zodpovedá zneniu ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z.

44. Vzhľadom na záver o neodôvodnení dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

45. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak ako je uvedené v o výroku tohto uznesenia. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

46. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.